

Kısa Raporlar

Ankara'daki tıp fakültesi son sınıf öğrencilerinin kadavra organ transplantasyonları konusundaki bilgi düzeyleri ile ilgili bir çalışma

Dr. Zeynep KURAL*, Dr. Filiz Çay**

Kronik organ yetmezliği olan hastaların günümüzdeki en iyi tedavi şekli transpantasyonlardır. Bu ameliyatlara teknik açıdan ülkemizde başarıyla uygulanmakta, sonuçlarına bakıldığında da A.B.D. ve Avrupa ülkelerindeki sonuçlara yakın sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Bu olumlu verilere rağmen ülkemizin bu konudaki en önemli sorunu, kadavradan organ temin etmedeki güçlüklerdir. Bunun nedenleri ise eğitim yetersizliği (sağlık personeli ve diğer), etik, sosyal ve ekonomik sorunlardır. Eğitimle ilgili sorunlar çok boyutlu olup mutlaka, en kısa zamanda çözümlenmelidir. Eğitime bu işi uygulayıcılardan, yani sağlık personelinin başlanmasıdır. Öncelikle sağlık personelinin bu konudaki bilgi düzeyi saptanmalı ve uygulanması gereken eğitime yön verilmelidir.

Bu amaçla, gelecekte sağlık personelinin önemli bir kısmını oluşturacak olan, Tıp fakültesinin son sınıf öğrencileri arasında bir çalışma

planlanmıştır. Olasılıksız örnek yöntemi ile seçilen Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinden 204 (% 69) ve Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinden 92 (% 31) kişi (toplam 296 öğrenci) üzerinde anket uygulanmıştır.

Sonuçlara bakıldığında A.Ü.'nde 94 öğrenci (% 46), G.Ü.'nde 34 öğrenci (% 37) "Potansiyel organ donörü" tanımına doğru yanıt vermişlerdir. A.Ü.'nde 37 öğrenci (% 18), G.Ü.'nde 21 öğrenci (% 22) "Kadavradan organ nakli" konusunda eğitim aldıklarını belirtmişler, aynı öğrencilerin A.Ü.'nde % 95'i, G.Ü.'nde % 81'i aldıkları bu eğitimin yeterli olmadığını söylemişlerdir.

Organ bağışi yapmış öğrenci sayısı ise her iki fakültede toplam 72'dir (Anket uygulanan öğrencilerin % 24'ü).

Bu sonuçlara bakıldığında, Ankara'da eğitim olanakları gelişmiş Tıp Fakültelerinden mezun olacak öğrencilerin "Kadavradan Organ Nakli" konusunda gereken bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Bu sonuç gözönünde bulundurulduğunda, eğitimin her konuda olduğu gibi burada da gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmada seçilen örnek her ne kadar tüm Tıp Fakültelerini temsil etmese de, daha sonra yapılabilecek bir çalışma için ön bilgi verme niteliğinde olduğu düşünülebilir.

"14 Martlar" ve T.T.B'den beklentilerimiz

Dr. Erhan ESER*

Yine 14 Mart yaklaşıyor. Her tıp bayramında olduğu gibi bu bayram için de çeşitli etkinlikler planlanıyor Tabip Odalarında. Son yıllarda yalnızca eğlenerek kutlama yerine hekimlerin ve sağlık sorunlarının kamuoyuna duyurulması giderek gö-

* Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı A.B.D. Doktora öğrencisi, Organ Nakli Hastaları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Tıbbi Komite üyesi

** Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları A.B.D. Organ Nakli Hastaları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Demeği Tıbbi Komite Başkanı.

* Halk Sağlığı Uzmanlık Öğrencisi -İZMİR

ze çarpıyor. Bu, yaşadığımız olumsuz koşullarda zorunlu ve doğal bir durum. Ama her nedense sorunların duyurulması anlamında basın, ülke yöneticilerinin ve hatta hekim tabanının bu güne dek yeterli ilgisinin çekilemediği göze çarpıyor. Eğer bu durumun son 10 yılın sıkıntılı ve güvensizlik ortamından kaynaklandığını varsayarsak yeni bir döneme, "14 Martlar" anlamında da yeni planlarla girmek uygun olacaktır. Kuşkusuz, bu 14 Martta da yerel Tabip Odaları kendi etkinliklerini planlayacaklar ve tabanları ile iletişimlerini düzeyinde bu bayramı kutlayacaklardır. TTB için bakıldığında ise, kendi üyelerine olduğu kadar kamuoyuna da bu gibi simgesel günlerde ülkemizin sağlık düzeyini ortaya koyan mesajlar iletme şansı doğuyor. Hele böylesi "Meslek Örgütlerine Siyasi Yaşamda Yer ve Önem Verileceği" mesajının dile getirildiği bir döneme girerken... Geçtiğimiz günlerde bir hocamın, Cumhuriyet döneminin sağlık politikalarının konu edildiği bir dersini izlerken önemli bir noktanın ayrımına vardım. Dr. Refik Saydam'ın Sağlık Bakanlığı döneminde Koruyucu Hekimliğe ağırlık verildiğini, Dr. Behçet Uz döneminde, büyük Verem-Savaş mücadelesi dışında Sağlık Hizmetine ağırlık verildiğini, çok partili döneme geçildiğinde siyasi iktidarların halka somut rakamlar verebilmek amacıyla, hekim sayısı, hastane sayısı ve buna benzer sayısal değerlere eğilerek sağlık hizmetine ağırlık vermek zorunda kaldıklarını, koruyucu hizmetin, halk gözünde somut bir hizmet ifade etmediği düşüncesiyle buna gerekli önemin verilemediğini yorumladım. Bu olayı bu kadar basite indirgemek, diğer faktörleri dışlamak her zaman olanaklı olmasa da geçerlilik payı ağır basıyor kanımca. Son seçim propagandaları ve yeni hükümetin kuruluşundan sonra ilk kez siyasi erk'in "Bebek ölüm hızı" nı dile getirdiğini görüyoruz. Bu bence, koruyucu hekimliğe gerekli önemin verilmesini isteyen meslek örgütümüze verilmiş bir mesaj olarak da algılanmalıdır. Bu hizmeti vermeye soyunan siyasi iktidarların bunda başarılı olduklarında halka bunu anlatabilmelerinde hekimlerin desteği olmalıdır kanımca. İşte bu noktada TTB'ye düşen önemli bir görev, "Ülkenin Sağlık Düzeyi ile ilgili verileri" halka duyurmak olmalıdır. En iyi yolun basın olduğu düşünülürse, bu 14 Mart ve her 14 Mart bir önceki yılın "Sağlık düzeyi Verilerini" basında ilan etmek, TTB yetkilileri tarafından televizyonda duyurmak, hem kamuoyunu aydınlatmak anlamında hem de koruyucu hekimliğe ağırlık verecek siyasi iktidarları yüreklendirmek anlamında önemli bir işlev olacaktır.

Hekimlerin yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda davrandıkları yanlış inancına yanıt vermek, onları halkla bütünleştirmek düşüncesiyle böylesi saygın bir çıkışı hekimlerin **en üst organından** bekliyoruz. Hepbirlikte...

Körfez Savaşı'nın maliyeti

Doç. Dr. Özen AŞUT*

Bir yıl önce Irak'ın bombarlanmasıyla Körfez Savaşı'nı başlatan ilk gece, hiç kimse bu savaşın süresini, kapsamını ve sonuçlarını öngöremiyordu. aradan bir yıl geçmesine karşın, bu savaşın yol açtığı zararların boyutları konusundaki belirsizlik sürüyor. Uluslararası uzmanlar, kimi olumsuzlukların ancak yıllar sonra ortaya çıkabileceğini açıklıyorlar. Irak halkının, 43 gün süren saldırılar boyunca doğrudan yüz yüze geldiği tehlikeler ve can kaybının yanı sıra, savaşın yarattığı çevre kirliliği ve sağlığa aykırı öteki koşullar, bugün hâlâ etkilerini sürdürüyor, insanı ve doğayı tehdit ediyor.

Yalnızca Körfez Savaşı'nın ilk 19 günü, Irak topraklarına, tüm İkinci Dünya Savaşı boyunca kullanılan patlayıcının üç katı üzerinde bomba atılmıştır. Bu bombardımanın 100 ile 150 bin arasında Iraklıların yaşamına mal olduğu tahmin edilmektedir. Savaşın hemen sonrasında ortaya çıkan sığınmacıların sayısı bir milyon sekiz yüz bine ulaşmış; bu insanların da 30 bin kadarının, sığınmacılığın getirdiği olumsuz koşullar nedeniyle yaşamlarını yitirmesi, can kaybını arttırmıştır. Irak'ın altyapısı büyük ölçüde hasar gördüğünden, savaş sonrasında insan sağlığı ve yaşamı büyük tehdit altında kalmış, özellikle çocuklar ve yaşlılar etkilenmişlerdir. Körfez Savaşı'nın bu yakın etkilerinin yanı sıra, bugün hâlâ geçerli olan ve sürmesi beklenen, çevreyi ve insanı ilgilendiren sonuçları, önemini korumaktadır.

DUMAN VE PETROL KİRLİLİĞİ

Savaş sonrasında, bölgede petrol kuyularının yanmasına bağlı olarak, önemli bir duman kirliliği oluştu. Her gün bir milyon varil kaba petrolün yandığı tahmin ediliyor. Duman kirliliğinin çevre üzerindeki etkilerinin boyutları ve iklim değişikliklerine yol açıp açmayacağı henüz bilinmiyor.

Körfez Savaşı'nın başka bir boyutunu oluşturan petrol kirliliği ise, denizi ve deniz canlılarını etkileyerek, büyük zarara yol açmıştır. Besin kaynaklarını yitiren yunuslar, kaplumbağalar, çeşitli balıklar risk altındadırlar. Ayrıca, bölgedeki geçimini su ürünlerinden sağlayan önemli bir nüfus, açlığa terk edilmiştir.

Savaş sırasında değişik nedenlerle yüzeysel su kaynaklarının kirlenmiş olması, pek çok bulaşıcı hastalığın yayılmasına yol açmıştır. Özellikle bula-

* NÜSHED Genel Sekreteri, T.T.B. Halk Sağlığı Kolu Yürütme Kurulu Üyesi